

знань, а головне – засобів і методів підготовки випускника вузу до мистецької та професійної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гатальський В. Д. Культурно-образовательное пространство как социально-педагогическая система / В. Д. Гатальський // Педагогіка. – 2009. – № 3. – С. 52–58.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина та ін.; ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – 112 с.
3. Масол Л. Формування базових компетентностей учнів загальноосвітньої школи у системі мистецької освіти / [Л. Масол, Н. Миропольська, В. Рагозіна та ін.] за наук. ред. Л. Масол. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 232 с.
4. Ревенко І. В. Художньо-естетична компетентність учителя як показник його професійної культури / І. В. Ревенко // Мистецтво і освіта. – 2007. – № 3. – С. 139–146.
5. Сотська Г. І. Естетично-професійна компетентність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва <http://lib.iitta.gov.ua>
6. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні. – К., 2003. – С. 183–186.

BIBLIOGRAFIYA

1. Hatal'skyi V. Kulturno-obrazovatelnoe prostranstvo kak sotsyalno-pedahohycheskaia sistema / V. D. Hatal'skyi // Pedahohika. – 2009. – № 3. – S. 52–58.
2. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektyvy / N. M. Bibik,

L. S. Vashchenko, O. I. Lokshyna ta in.; red. O. V. Ovcharuk. – K., 2004. – 112 s.

3. Masol L. Formuvannia bazovykh kompetentnostei uchniv zahalnoosvitnoi shkoly u systemi mystetskoï osvity / [L. Masol, N. Myropolska, V. Ragoza ta in.] za nauk. red. L. Masol. – K.: Pedahohichna dumka, 2010. – 232 s.
4. Revenko I. V. Khudozhno-estetychna kompetentnist uchytelia yak pokaznyk yoho profesiinoï kultury / I. V. Revenko // Mystetstvo i osvita. – 2007. – № 3. – S. 139–146.
5. Sotska H. I. Estetychno-profesiina kompetentnist maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva <http://lib.iitta.gov.ua>
6. Ovcharuk O. Kompetentnosti yak kliuch do onovlennia zmistu osvity / O. Ovcharuk // Stratehiia reformuvannia osvity v Ukraini. – K., 2003. – S. 183–186.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СТРІТЬЄВИЧ Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRITYEVYCH Tetyana Mykolayivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Fine Arts and Design, Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of fine arts.

УДК 378.147

СТРЕЛЬЧЕНКО ЛАРИСА ВАСИЛІВНА – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Інституту вищої освіти НАПН України
e-mail: Strelchenko_1@mail.ru

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ В СИСТЕМІ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відіграють важливу роль в освіті людей, в здобутті знань, в професійній підготовці фахівців в системі вищої освіти. В навчанні мовам ІКТ почали використовувались ще з 1960-х років і зі швидким їх розвитком та інтеграцією в навчальний процес все частіше стали привертати до себе увагу вчителів, викладачів вищих навчальних закладів, вчених. Величезні ресурси і можливості комп'ютерів та Інтернет з кожним роком надають нові інструменти,

підходи і стратегії в галузі викладання і вивчення мов. Традиційні методи викладання і навчання іноземних мов постійно доповнюються новаторськими ідеями, що базуються на новітніх досягненнях в галузі комп'ютерних та інтернет-технологій, які широко використовуються в професійній підготовці викладачів мови в університетах Великої Британії засобами дистанційної освіти. Досвід британських університетів відомий у всьому світі. Він є цікавим і для українських закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійна підготовка викладачів англійської мови в системі вищої освіти на основі компетентнісного підходу до навчання та застосування ІКТ у вивченні і викладанні мов стали предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців (О. Бігич, Т. Борова, О. Грецька, О. Кужель, Г. Козлакова, Т. Коваль, Є. Полат, Бен Вілліамсон (Ben Williamson), Крістал Девід (Crystal David), Джеймс Мілтон (James Milton), Грехем Девіс (Graham Davies), Кері Фейсер (Keri Facer), Мартін Оуен (Martin Owen).

Проте окремого дослідження проблеми розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності магістрів мистецтв з англійської мови у процесі їх професійної підготовки в системі відкритої освіти не було здійснено. Використання педагогічно цінного досвіду Великої Британії буде корисним для створення ефективного ресурсу дистанційної підготовки таких фахівців в українських університетах.

Мета статті – розкрити особливості розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності магістрів мистецтв з англійської мови в системі відкритої освіти Великої Британії.

Виклад основного матеріалу дослідження. За словами одного з видатних сучасних лінгвістів та автора багатьох наукових праць з питань навчання та вивчення мов, як «Кембриджська енциклопедія англійської мови» Девіда Крістала, англійська мова беззаперечно найближче стоїть до того, щоб бути визнаною найбільш вживаною мовою в світі [2]. Це мова Internet, міжнародного спілкування, бізнесу, освіти, медицини, новітніх розробок в космічній, атомній та природоохоронній галузях. В умовах глобалізації, розширення міжнародних зв'язків значно зростає інтерес людей до вивчення англійської мови, а вчених і дослідників – до навчання і викладання мови, методів та засобів підготовки висококваліфікованих викладачів англійської як іноземної. Інформаційно-комунікаційні технології в підготовці майбутніх викладачів іноземної мови розглядається вітчизняними та зарубіжними вченими як інструмент, що сприяє розвитку певного набору професійних компетентностей (лінгвістична, комунікативна, міжкультурна, методична та інші) і як навчальний засіб для досягнення запланованих цілей в галузі освіти та результатів навчання. За визначенням ЮНЕСКО ІКТ включають комп'ютери, мобільні телефони, цифрові камери, супутникові навігаційні системи, електронні інструменти, а також дані з реєстраторів, радіо, телебачення, комп'ютерних мереж, супутникових систем ...

майже все, що обробляє і обмінюється інформацією в електронному вигляді. ІКТ включає як апаратні засоби (обладнання), так і програмне забезпечення (комп'ютерні програми) [3]. Забезпечуючи доступ до нових видів діяльності і матеріалів, ІКТ підвищують інтерес і мотивацію студентів до навчання, роблячи його більш ефективним, а результати оволодіння мовою - більш високими. З урахуванням цих переваг, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) рекомендує використовувати ІКТ на пріоритетних основах з метою розширення доступу до якісної освіти для дистанційного навчання в системах вищої освіти країн [3].

Значне місце серед британських досліджень з питань дистанційного навчання займає підготовка вчителів/ викладачів. На сучасному етапі вчені J. C. Richards, W. A. Renandya виділяють п'ять основних напрямків дистанційної підготовки вчителів:

1. Первинна підготовка вчителів (Initial teacher education), за результатами якої випускники отримують статус кваліфікованого вчителя (Qualified Teacher Status, QTS).

2. Курси підвищення професійної підготовки (continuing professional development), які надають можливість вчителям поглиблювати свої знання.

3. Підготовка вчителів до реформування або вдосконалення навчальних планів (curriculum reform), яка має на меті оновити зміст чи процес отримання освіти.

4. Підвищення кваліфікації кар'єрного розвитку (career development). Вчителі повинні пройти певні курси і оволодіти знаннями й навичками, щоб стати методистами, інспекторами, викладачами. Передбачається здобуття вищого кваліфікаційного рівня як магістра, доктора філософії, доктора наук.

5. Програми підготовки кадрів для (system-building programs): тьюторів, фасилітаторів для дистанційного навчання. За цими програмами також здійснюється підготовка менеджерів та керівників педагогічної практики [8].

Визнаними лідерами дистанційної підготовки фахівців в ключових галузях викладання і вивчення англійської та сучасних мов (modern languages), спілкування та культури в складному і взаємопов'язаному світі є Оксфордський, Кембриджський та Відкритий університети Великої Британії. Якісна підготовка фахівців з філології в цих та інших навчальних закладах надає можливість їх випускникам відкривати двері до різних громад, поглиблювати зв'язки між народами і культурами, звичайними людьми, збагачуючи їхні знання, досвід і самобутність. Новітня педагогіка, підкріплена науковими

дослідженнями дозволила спочатку одному з найбільших за кількістю студентів і найбільш інноваційних провайдерів вищої освіти Відкритому університету Великої Британії, а згодом і іншим університетам країни надавати широкі освітні послуги в підготовці фахівців різних галузей, зокрема, і магістрів мистецтв з англійської мови. Слід відмітити, що саме Відкритий університет Великої Британії вперше в світі розробив програми дистанційної підготовки вчителів і першим запровадив дистанційну освіту. Зараз університет має свої центри в переважній більшості країн світу. Відкритий університет виконує свою місія - бути відкритим для кожної людини, яка бажає здобути освіту, незалежно від місця її проживання [9].

Введення цифрових інновацій в навчальний процес є дуже важливим для зміцнення бренду та репутації кожного британського університету. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності студентів університетів при вивченні сучасних мов, англійської мови, її історії, граматики, прикладної лінгвістики або перекладу, вважається умовою і шляхом досягнення цілей навчання. З посиленням конкуренції в країні та на міжнародному рівні, а також зі збільшенням кількості підготовлених в цифровому плані студентів, з високим рівнем інформаційно-комунікаційної компетентності, ІКТ стали критичною і невід'ємною частиною набору стратегій вищої освіти Великої Британії. В Відкритому університеті для розробки модулів навчання запрошуються вчені, дослідники, освітні дизайнери, розробники засобів масової інформації, практики. Структуроване навчання магістрів проводиться он-лайн. Наставники здійснюють мультимедійне керівництво розвитком професійних компетентностей магістрів тиждень за тижнем через навчально-методичні матеріали (різноманітні тексти, відео та аудіо, які доступні 24 години на добу, 7 днів на тиждень), а також через інтерактивні, письмові та практичні види діяльності. Такі форми організації навчальної роботи в системі відкритої освіти мають на меті перевірити розуміння ключових ідей і теорій, введених в модулях і розвивати вміння студентів здобувати знання самостійно за допомогою ІКТ. Магістри отримують зворотний зв'язок з виконання завдань від своїх наставників і мають можливість спілкуватися з іншими студентами, працюючи над спільними проектами [9]. Електронне навчання охоплює всі навчальні дисципліни з використанням інформаційних мереж Інтернет, інтранет (LAN) або екстранет (WAN) за допомогою електронних пристроїв. Дистанційна підготовка магістрів з англійської мови в

університетах Великої Британії вимагає від студентів високого рівня ІКК. Завдяки студентоцентричним інноваційним навчальним програмам, інтеграції цифрових технологій в вивчення всіх дисциплін навчального плану, використання широкої мережі веб-сайтів, інтернет-ресурсів, дає змогу магістрам відчувати себе більш незалежними у навчанні, а також стимулює подальший розвиток їхньої ІКК.

Різноманітні види діяльності магістрів та методи навчання спроектовані таким чином, щоб зробити максимально доступним вивчення мови і набуття студентами професійних компетентностей. Центральне місце займають методи, що ґрунтуються на власній практиці магістрів. Спираючись на свій власний досвід, вони здійснюють тематичні дослідження, перевіряють їх в реальних практичних ситуаціях, застосовуючи те, про що дізнаються з власних напрацювань. Завдяки партнерству Відкритого університету з BBC, навчальні матеріали мають найвищу якість, надають теоретичну і доказову базу для дослідження, які є основою академічного розуміння навчального плану. Навчальні модулі побудовані таким чином, що протягом навчання студенти знайомляться з теоріями і практикою за допомогою взаємодії матеріалів модулів, зв'язуючи їх з нинішнім або минулим досвідом студентів і тематичними дослідженнями, передбаченими у матеріалах модулів. Досвідчені викладачі полегшують навчання студентів за допомогою індивідуальних он-лайн консультацій і групової взаємодії студентів, маркування завдань і забезпечення постійного зворотного зв'язку. Важливе місце у формуванні ІКК магістрів мистецтв з англійської мови як іноземної відіграють такі методи як поєднання панельних дискусій з основними доповідачами і практичними заняттями, коли надається можливість обговорювати застосування новітніх цифрових інновацій для формування професійних компетентностей майбутніх викладачів, дізнатися про нові форми навчання та викладання за допомогою ІКТ від фахівців в рамках і за межами факультету та обміноватися досвідом застосування ІКТ в оволодінні мовою чи в науково-дослідницькій роботі.

Практичні і професійні навички магістрів розвиваються в рамках роботи над навчальними розміщеннями на сайтах кафедр та факультетів при постійній підтримці кваліфікованими наставниками, педагогами-практиками безпосередньо з місць їхньої роботи. Навчальна програма кожного напрямку підготовки магістрів варіюється від доступних модулів до результатів навчання та представлення магістерської роботи для

присудження ступеня магістра в галузі мови, перекладу чи ступеня магістра в галузі прикладної лінгвістики тощо. Магістри мистецтв мають набути професійних компетентностей і показати результати навчання в наступних чотирьох областях: знання і розуміння; когнітивні навички; практичні і професійні навички; ключові вміння [9].

При успішному завершенні необхідних модулів студентам може бути присуджена ступінь магістра мистецтв.

ІКК студентів відіграє важливу роль в науково-дослідницькій діяльності і забезпеченні взаємодії з консультантами, фахівцями-практиками, вченими і однокурсниками. Для проведення науково-дослідницької роботи та написання магістерських робіт залучається міжнародна команда науковців і допоміжний персонал, які мають великий досвід у забезпеченні високої якості навчання та підтримки студентів як в особистому розвитку, так і в кар'єрі. Така робота студентів магістерського рівня підтримується передовими педагогічними інноваціями та усвідомленим використанням новітніх технологій навчання та наукового дослідження. Цьому сприяють плідні партнерські відносини університету з освітніми організаціями, а також з ВВС, Британською бібліотекою, Департаментом з міжнародного розвитку та Британською радою.

Магістри під керівництвом наставників використовують широкий спектр теоретичних і методологічних підходів в науково-дослідницькій роботі від прикладної лінгвістики та оволодіння іноземною і другою мовою до інноваційних досліджень, які вносять вклад в різні прикладні налаштування, зокрема, дослідження щодо аспектів педагогіки і практики в таких розділах навчального плану як грамотність в мові, застосування ІКТ у навчанні і викладанні мов, освітні технології, тощо. Існує акцент на творчість і творче викладання, а також використання інноваційних форм і методів навчання. Дослідження фінансуються радою Економічних і соціальних досліджень (ESRC), Дослідницькою Радою з мистецтв і гуманітарних наук (AHRC), Академією вищої освіти (АНЕ), а також благодійними організаціями.

Висновки та перспективи подальших розвідок напреду. Інформаційне суспільство вимагає змін в освіті, створення нових моделей її здобуття на методологічних засадах

дистанційного навчання, відкритої освіти для всіх за допомогою ІКТ. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності магістрів англійської мови як іноземної забезпечується в процесі оволодіння ними фаховими дисциплінами, проведення науково-дослідницької та індивідуальної роботи з широким застосуванням цифрових технологій. Досвід розвитку ІКК студентів в системі відкритої освіти Великої Британії є цікавим для подальшого вивчення.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Crystal David. Language and the Internet. Cambridge University Press, 2003. – 272 p. Режим доступу: <https://assets.cambridge.org/052180/2121/sample/0521802121ws.pdf>.
2. Crystal David. The Cambridge Encyclopedia of the English Language <http://www.twirpx.com/file/100212/>.
3. UNESCO ICT Competency framework for teachers. Режим доступу: http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002134/213475_e.pdf.
4. Ben Williamson. 21st Century Technologies for Learning Languages. Futurelab. 2002.
5. James Milton Literature Review in Languages, Technology and Learning by, Centre for Applied Language Studies, University of Wales, Swansea, 2002.
6. Graham Davies. Computer Assisted Language Learning: Where are we now and where are we going? Cambridge University Press, 2003.
7. Keri Facer and Martin Owen. Futurelab. The potential role of ICT in modern foreign languages learning, 2004.
8. Richards, J. C., and Renandya, W. A. (Eds.) Methodology in language teaching: An anthology of current practice. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2002.
9. <http://www.open.ac.uk/about/main/strategy/teaching-learning-ou>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СТРЕЛЬЧЕНКО Лариса Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Інституту вищої освіти НАПН України.

Наукові інтереси: розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRELCHENKO Larysa Vasylivna – Ph.D.,

Associate Professor, postdoctoral student at the Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

Circle of scientific interests: development of information and communication competence of future teachers of English.